

„EMMA” Elfelejtett Magyar Műemlékekért Alapítvány
 2090 Remeteszőlős Banka u. 24.
 kapcsolat@magyarmuemlek.hu
<http://magyarmuemlek.hu>
 Tel.: +36 30 2113182

Árpád-kori emlékeink Veszprém megyében III.

Épített emlékeink ápolásáért és a műemlékvédelem elismertségéért tenni akarók adójának 1 %-át felhasználva válogatta, fotózta és szerkesztette az „EMMA” Elfelejtett Magyar Műemlékekért Alapítvány, 2016-ban. Köszönjük a támogatást, valamint Varga Tamás önzetlen segítségét.

Balatonakali

A XII. sz. második felének elején épült az egykori *Sárdörgicse* (*Ságdörgicse*) temploma. Feltehetően ikertemplom volt. Romja a 71-es úton, a településtől nyugatra, az 50. és az 51. kilométerszelvény között, a vízmű kerítésén belül van. Falai 50 cm magasságig állnak. Mellette cinterem.

A rom kívülről, a kerítéstől elég jól látszik. Nem látogatható.

Balatoncsicsó

A XIII. sz.-i, *csukréti (árokfői)*, keletelt, egyhajós, egyenes szentélyzáródású templom falainak egy része kb. 2-3 m magasan még áll. A szentély csaknem teljesen elpusztult. A pincék felé vivő úton kis tábla: ROM. Ezzel szemben, a fák közt található.

Csabrendek

A középkori *Rendek* település Szt. Lőrinc templomának romja a falu közepén áll. Az épület szerkezetét rendbe hozták, ma raktár. Az északnyugati sarok, a déli homlokzat és a félköríves (befalazott) ablakok Árpád-koriak.

Csabrendek

6-7 km-re a falutól Nagytárkánypuszta (Barcatag) felé, a bozótban, nehezen fellelhető a *csabi (szentesházi vagy alcsabi)* kevés rom. A sarokfalak egy méter magasan még részben állnak.

Csopak

Kövesd (Küesd) XIII. sz.-i, Szt. Miklós templomának romja a faluban, a mai házak között áll. Hajójának és nyugati oromfalának nagy része és a déli, vörös kő keretezte bejárat ma is látható. A szentély feltárt alapja enyhén trapéz formájú négyszög, keleten egyenes zárófalal. Belsejében kőpad.

Gyulakeszi

Csobáncszög XIII. sz. elején épült templomának még állnak az oromfalai. A hajó szélességű, félköríves szentély nyomokban látható. A Diszel község temetője mellől (zöld turistajelzéssel) a Várhegyre vezető meredek út

mentén álló „Rossztemplom” magántulajdonban van, présház. A nyugati homlokzat oromzatos fala eredeti.

Kővágóörs

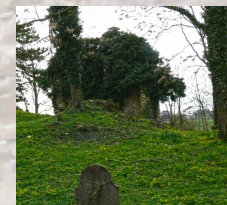
Kisörs templomának helyén, a mai falu szélén (Rákóczi u.), a bozótban már csak egy kőhalom látható, egy táblával. A XIII. sz.-ban, román stílusban épült templomot a XIV. sz.-ban gótizálták.

Nagyvázsony

Csepely egyhajós, egyenes záródású temploma a XIII. sz.-ban épült. Tornya nem volt. Az északi oldalon a sekrestye maradványa, az ormos nyugati fal lőrésablakkal és a hajó magasan fennmaradt falai a déli bejárat keretével egy facsoportban található, Felsőcsepelypusztán. Mellette nemesi udvarház maradványai.

Nagyvázsony

A XII-XIII. sz.-ban Szt. Jakabnak szentelt templomnak csak nyugati oromfala áll, borostyánnal sűrűn benöve, *Nemesleányfalu* ma is használt temetőjében. A környéken nem volt ásatás, története feltáratlan.

Sóly

Az 1009-ben, Szt. István által a Koppány feletti győzelem emlékére alapított fogadalmi kápolnát a XII-XIII. sz.-ban építették templommá. A körítőfallal körbevett, ma református templomot az 1700-as években részben barokkizálták.

Tihany

A XI. sz.-ban, *Óváron*, kb. 100 éven keresztül bazilita (görögkeleti) szerzetesek éltek a 20-30 nm-es, bazalttufába vajt ún. barátlakásokban (remetebarangokban). A lakások és kápolnájuk - a XIII. sz.-i falazás nyomaival - Közép-Európa egyetlen, részben aránylag épen maradt remetetelepét alkotják.

Tihany

Az *apátság altemploma* 1055-ben, temetkezési helynek épült. A XI. sz.-ból egyedül a háromhajós, a hajókat elválasztó három-három oszlopra támaszkodó épületrész maradt meg. Többször átalakították és felújították, padlózatát felbontották, felásták, vakolatát leverték. I. András (Endre) sírkövét 1060 óta itt őrzik. (A templom barokk, a XVIII. sz.-ból.)

Tihany

Újlak templomát a XIII. sz.-ban építették, román és részben koragótikus stílusban. Egyhajós, keresztboltozatos (ma is látható boltozatindítások) templom volt, egyenes záródású szentéllyel, melynek fala áll. Északi tájolása ritka a környékbeli és általában a korabeli templomoknál.

Veszprém

A XIII. sz.-ban, koragótikus stílusban épült *Gizella kápolna* felső szintje nagyrészt elpusztult. Fennmaradt az északi fal a boltozatokat hordó támkötegekkel. A bizáncias jellegű falfestmények az építéssel egyidejűek, Magyarország legrégebb freskói közé tartoznak. A keresztboltozatú hajó és a szentély zárókövei, valamint sárkányfigurákkal díszített fejezetei egyedülállóak. A XVIII. sz.-ban átépítették. Eredeti, lépcsős bejárata a szentélytől jobbra van.

Veszprém

A *Szt. Mihály székesegyház*at X. sz.-i alapokon a XI. sz. közepén építették, majd leégése után a XIV. sz. végén újították meg, gótikus stílusban. Ekkor készült a ma is látható szentély és az altemplom. Az altemplom oldalfalainak, valamint a hajó északi és déli falainak részletei a XI. sz.-i épület maradványai.